

Recensie: Anne De Smet

Jessica Handler: ‘Onzichtbare zusjes’ Uitgeverij The House of Books, Vianen/Antwerpen 2010. ISBN: 9789044326253. Vertaling van ‘Invisible Sisters’, uitgever Public Affairs, New York, 2009. Zie ook: www.thehouseofbooks.com (Kanker/Bloedziekte/Syndroom van Kostmann/Leukemie/1)

Soort boek/ziekte/stijl: Biografie, in de eerste persoon geschreven, door Jessica Handler. Zij overleeft haar twee zussen die ongeneeslijk ziek zijn. Haar jongste zus Sarah heeft de dodelijke zeldzame bloedziekte, het syndroom van Kostmann. Bij haar andere zus Susie wordt de tegengestelde ziekte leukemie geconstateerd. Voor de medische wereld is dat een bizar toeval. Bijzonder is dat de schrijfster geen chronologisch verhaal weggeeft. Bijzonder ook is dat zij vanuit diverse gezichtspunten diepgaand de situaties weergeeft. Zij gebruikt daarvoor haar dagboeken als geheugenbank en twee kolossale patiëntendossiers. De mogelijkheid tot inleving en de schrijfstijl zijn van een hoog kaliber.

Over de schrijfster: Jessica Handler (1959) groeit met twee zussen op in het warme zuidelijke Atlanta van de Verenigde Staten. Door de moeilijke omstandigheden is zij als gezonde tiener hypervigilant (super waakzaam), gedeprimeerd en vooral onzichtbaar. Als jongvolwassene woont zij op zichzelf in Los Angeles. Jessica Handler is werkzaam als docente creatief schrijven en woont in Atlanta. Ze schrijft voor diverse magazines en medische tijdschriften. Een gedeelte uit *Onzichtbare zusjes* werd als essay genomineerd voor de prestigieuze literaire Pushcart prize.

Korte beschrijving: De aandacht van de ouders is ongelijk verdeeld over de meisjes. Jessica is het gezonde kind wat over het hoofd wordt gezien. Om enigszins grip te behouden op het leven leert zij alles haarscherp op te merken en meent daarmee haar zussen te kunnen redden. Op een gegeven moment krijgt zij het gevoel dat ze er niet meer toe doet. De ziekte en het overlijden van Susie gaat als een slopersbal door het huis. Als jong volwassene is Jessica niet in staat te zien hoe toegewijd haar ouders zich door een rampzalig leven heen slepen. Ze trekt zich terug. Na haar eindexamen begint zij vol heimwee in Los Angeles een eigen leven op te bouwen, ver weg van ouders en zieke Sarah. Ze blijven een gezin van vier heel aparte en gescheiden levende mensen. Het verlies van Sarah die zij het beste heeft gekend maakt haar klein. Haar dagboek is het harde werk om zichzelf te redden, om de zichtbare zus te worden die al het verlies te boven kwam.

Wat viel op: Door in het heden te leven en niet ver vooruit te kijken, zeker nooit hardop te spreken over een roze toekomst, beschermt elk zichzelf in dit drama. Het is aangrijpend hoe de gezinscode, zwijgen over de dood, de familie beschadigt. Het is frappant hoe Jessica de illusie in stand houdt alsof er niets aan de hand is wanneer Susie zieker wordt, Sarah zieker en haar vader steeds vreemder.

Citaten: Pag. 141: “Als ik aan mijn familie ook maar een klein beetje toegaf dat ik hen miste, zou mijn transformatie mislukken. Dus onderdrukte ik mijn verlangen om naar huis te rennen. Net zoals mijn moeder toen Susie overleed en toen pap wegging, zichzelf dwong om niet te verslappen, weigerde ik achterom te kijken. Ik liet me drijven op mijn intuïtie terwijl ik mijn best deed om een nieuwe Jessica te creëren, een meisje zonder verleden. Ik vergat nooit helemaal dat ik een zusje verloren had en

er over niet al te lange tijd weer een zou verliezen, maar ik stond mezelf niet toe om erbij stil te staan. Wanneer ik mezelf in dat scenario verloor kon ik het niet verdragen om aan mijn moeder te denken en dus verdrong ik haar”.

Pag. 24: “Er ontstond een soort trauma bij me dat jarenlang als eb en vloed opkwam en wegebde: het angstige vermoeden dat elk doorsnee symptoom duidde op een ergere ziekte. Als ik nieste en in mijn ogen wreef omdat ik last had van voorjaarsallergieën, vroeg ik me af of de pijn in mijn voorhoofdholte in werkelijkheid de fluistering van een gruwelijke en fatale tumor was, maar ik hield mijn angsten voor me. Ik wist dat erover piekeren me niet zou redden (...). De ziektes van mijn zusjes waren extreem. Uit eerbied trok ik me terug. Als je als zieke een vooraanstaande plaats in ons gezin innam, dan hoorde je door het hebben van een ‘niet echte’ ziekte zoals een simpele snotneus of een gebroken pols door een valpartij, in mijn gedachten als kind niet echt meer in een denkbeeldig familieportret thuis. Wat mij betrof was dat alleen maar terecht, mijn ziektes deden er niet toe, omdat ze van geen enkel belang waren.”

Pag. 59: “Dokters zeggen dat uitgaan van het ergste scenario zoiets is als hoeftgetrappel horen en dan zebra’s verwachten te zien in plaats van paarden, dat zeggen ze om te benadrukken dat je moet uitgaan van het meest voor de hand liggende in plaats van iets bijzonders. Bij Susies ziekte geloofde mijn vader dat er zebra’s naar onze voordeur gedenderd kwamen. Boos vanwege zijn bereidheid om het noodlot te omarmen, ging mijn moeder tegen hem in. Die avond, terwijl ik sliep, begonnen mijn ouders zich geleidelijk van elkaar af te keren. Het was een proces waarin een gezin dat de dood van een kind onder ogen moet zien, wordt uitgehold. Mijn vader werd gevoel. Mijn moeder werd verstand. Er was voor iemand buiten het kleine kringetje van ons gezin bijna niets te merken van de breder wordende kloof. Omdat mam benadrukte dat het leven mooi was en altijd veilig zou blijven, deden we ons best om dat te geloven.”

Trefwoorden: syndroom van Kostmann, acute lymfocytische leukemie, dood.

Themawoorden: overlever, ontkenning, gezinscode, zwerver, hypervigilante

Recensies: Kirkus Reviews: ‘Jessica’s beschrijving van het verleden is een eerbetoon aan haar overleden zusjes, die voor altijd in haar gedachten zullen voortleven. Een oprecht en pijnlijk familierelaas, vaardig verteld door een overleefster.’

Atlanta Magazine : ‘Sommige levensverhalen zijn aangrijpend omdat ze universeel zijn, sommige omdat ze uniek zijn. Jessica Handler’s “Onzichtbare zusjes” is beide en dat maakt het verhaal van een bijzondere kracht en kwaliteit..’

Publishers Weekly: ‘Een openhartig en scherpzinnig verslag van de enorme impact die de ziekte van twee dochters heeft op een ooit zeer hecht gezin.’

Extra: www.jessicahandler.com